



JADRANNOVI VELIKANI DOMINIS I JABLANOVIĆ

4



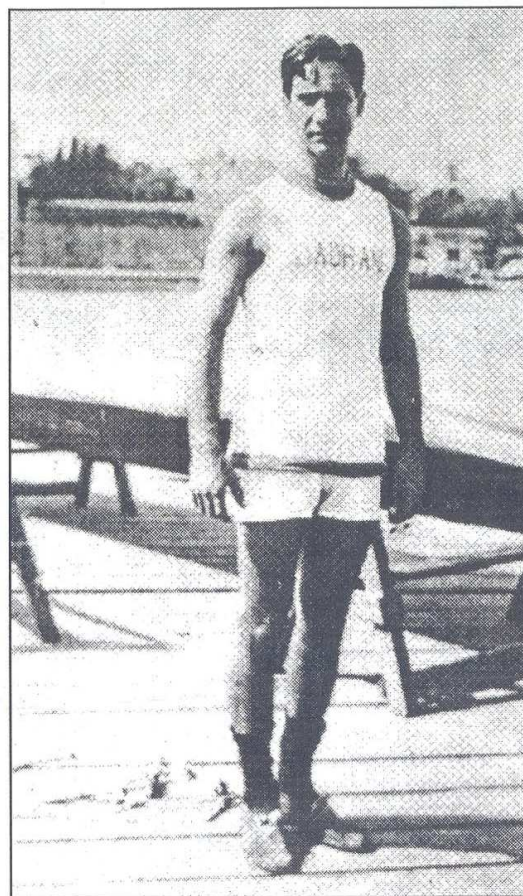
Piše: Drago MARIĆ

Jadranovo utemeljenje su prvo pokušali spriječiti, a zatim mu stalno klipove podmetali, zadarski Talijani i talijanaši što se nekako u duhu tadašnjeg vremena i politike i može shvatiti. Međutim, nevjerovatno je nepošten odnos prema toj prvoj ubilježenoj hrvatskoj veslačkoj udruzi na Jadranskom moru današnjeg hrvatskog izdavaštva. Hrvatska enciklopedija Leksikografskog zavoda Miroslav Krleža (Zagreb, lipanj 2003.) uopće VK Jadran Zadar ne spominje, kao da ne postoji. Pod Jadran je samo splitsko Sportsko društvo Jadran utemeljeno tek 1923. godine. Opća i nacionalna enciklopedija Večernjeg lista također zadarski Jadran mimolazi, no to izdanje je inače enciklopedijska sramota. Kako možemo tražiti od Talijana u doba Rapalskog ugovora i fašizacije da se prema VK Jadran pošteno odnose, kad to danas u našoj državi Hrvatskoj ne čine naše mjerodavne ustanove, koje bi to činiti morale. Dakle, Jadran je u prvom razdoblju djelovanja imao puno problema i stalnih omalovažavanja. Ne može se naš klub baš pohvaliti ni odnosom prema njemu od strane VK Gusar iz Splita, kojem se Jadran nakon progona iz Zadra priklonio 1921. godine, kao ni s po-

našanjem u šibenskoj Krki, čije su najveće uspjehe do Drugog svjetskog rata nosili zadarski veslački djelatnici, no o tome poslije.

Prvi veslački stručnjak Dalmacije

Prvi Jadranov uvježbavatelj bio je **Frano Dominis**, vodeći zadarski veslački stručnjak, koji je potpadanjem Zadra pod Italiju otišao u Split i znatno doprinio razvoju veslanja u toj me gradu i Dalmaciji. Zato me jako smeta što se na Internetskoj stranici omalovažava njegov doprinos dalmatinskom, posebice splitskom veslanju, jer tamo stoji samo, da je Frano Dominis bio tek pomoćni uvježbavatelj u VK Gusar iz Splita. A on je, osim što je bio strukovni vođa u Jadranu, već 1911. bio dopisnik za Dalmaciju francuskog stručnog časopisa L' Aviron et la Vie sur l' Eau (Veslanje i život na vodi). Gusar je veslačkim klubom postao tek 1919. (1914. je bio Jugoslavenski pomorski sportski klub) i dok Gusara još nije bilo, stručnost Frana Dominisa je cijenila čitava veslačka Europa, a splitskom veslanju dao je više nego mnogi Splitsani. Čudan je bio odnos Splitsana prema Zadru i svemu zadarskome u tim nadasve



Frano Dominis 1908. kao uvježbatelj Jadrana

teškim vremenima za zadarske Hrvate, a tako je i danas. Jedan njihov istaknuti povjesničar sporta čak je pokušao prvenstvo među hrvatskim veslačkim klubovima na Jadranskom moru pripisati splitskom Adria Rowing & Yachting Clubu utemeljenom 1890., iako

se njihova djelatnost svodila na izletničko jedrenje uz obalu, a što se veslanja tiče imali su samo jednu brodicu za rasonodu i nisu se službeno natjecali sve do 1923. godine. Čak su mu i klupska pravila bila pisana na engleskom jeziku. Po takvoj logici Zadrani bi pr-

vom hrvatskom veslačkom udrugom na Jadranskom moru mogli proglasiti talijansku Dalmaciju iz 1885. jer su njezini članovi bili i neki Hrvati. Dakle, prva hrvatska ubilježena veslačka udruga na Jadranskom moru je VK Jadran iz Zadra što je i općepriznata povijesna činjenica, i on je u Zadru nastavio prastaru tradiciju svečanosti na moru.

Jadranov predsjednik ban Primorske banovine

Prvi Jadranov predsjednik **Josip Jablanović Cortellazzo** bio je vrlo ugledna i visoko cijenjena osoba svoga doba. Rođen je u Makarskoj 25. ožujka 1875. godine i po majci je iz plemićke obitelji **Pavlović – Lučić (Jablanović)**. Gimnaziju je završio u Zadru 1895., a u Grazu je doktorirao pravo 1899. godine. Do 1918. radio je u Financijskom odjelu u Zadru i te je godine prezime Cortellazzo promijenio u Jablanović pokazavši u tim teškim danima svoje opredjeljenje. Bio je i podnamjesnik za Dalmaciju upravo u doba početaka talijanskog nadiranja na Zadar odmah nakon okončanja Prvog svjetskog rata. Prelaskom u Split postao je državni pravobranitelj, zatim godi-

ne 1923. i član Centralnog odbora novine Jadranska straža, a od 1932. do 1938. postavljen je za bana Primorske banovine. Umro je u Splitu 18. listopada 1961. godine. Nije samo Josip Jablanović u Jadranu bio visoki intelektualac jer Jadran je od svoga utemeljenja osim mladeži okupljao vrh hrvatske inteligencije u Zadru. U dobu početaka djelovanja Jadrana veslanje je u Zadru bilo sport broj jedan, toliko omiljeno i rašireno, da je bilo uvedeno u škole kao obvezna djelatnost unutar nastave tjelesnog odgoja. U prvim godinama djelovanja Jadran je pored veslanja njegovao plivanje i jedrenje. Plivanje je veslačima bilo dobar dopunski sport za stjecanje potrebite tjelesne spreme. Nije se u to doba vježbalo kao danas s utezima, oprugama i drugim pomoćnim sredstvima, a također nije bilo ni suhog veslačkog vježbanja. Zato je plivanje veslačima jako pogodovalo. Svaka Jadranova brodica imala je i jedro te se i jedrilo, posebice za odlazaka na daleke posjete primjerice Šibeniku ili Ninu. Inače su u tom vremenu sportaši bili svestrani pa su mnogi, primjerice, ljetno veslali, plivali i jedrili, nešto kasnije igrali košarku, a zimi bili nogometaši, biciklisti, gimnastičari i dr.